

21.10.2024

Erityisasiantuntija Lotta Sjöblom
Vanhempi osastoiesiupseeri Antti Rajahalme

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto

HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Teema: Kriisinhallinta

Kriisinhallinta

Hallitusohjelman mukaan Suomi osallistuu aktiivisesti Etyjin, EU:n, Naton ja YK:n sotilaalliseen kriisinhallintaan. Kansainvälisillä operaatioilla Suomi edistää alueiden yhteiskunnallista vakautta ja torjuu hallitsematonta siirtolaisuutta. Samalla parannetaan Puolustusvoimien yhteisoperaatiokykyä sekä henkilöstön valmiutta toimia yhdessä muiden maiden viranomaisten kanssa.

Kriisinhallinta on keskeinen Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan väline, jolla edistetään turvallisuutta konfliktialueilla ja globaalisti. Suomen pitkäjänteinen panostus kriisinhallintaan on lisännyt Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vaikuttavuutta ja uskottavuutta. Osallistumalla kansainväliseen kriisinhallintaan vaikutetaan myös sisäiseen turvallisuuteen. Suomalaiselle on jatkossakin tärkeää taata riittävä osallistumistaso sekä sotilaallisessa kriisinhallinnassa. Nopeat muutokset sekä Euroopan että Euroopan lähialueiden turvallisuusympäristöissä edellyttävät varautumista muutoksiin myös kriisinhallinnan osalta.

Puolustusministeriö vastaa sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistumisen poliittisesta valmistelusta, ohjauksesta ja valvonnasta sekä voimavarojen hankkimisesta siltä osin kuin tehtävät eivät kuulu ulkoministeriön toimialaan. Puolustusvoimat vastaa sotilaallisen kriisinhallintatoiminnan käytännön valmistelu- ja toimeenpanotehtävistä. Sotilaallisen kriisinhallintaoperaatioihin osallistuminen rahoitetaan erikseen ulko- ja puolustusministeriöiden pääluokkiin myönnettävistä, hallinnonalojen muusta toiminnasta erillisistä määrärahoista.

Sotilaallisen kriisinhallinnan kustannukset jakaantuvat ulkoministeriön ja puolustusministeriön momenteille (ulkoministeriön momentti: 24.10.20 (suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot) ja puolustusministeriön momentti: 27.30.20 (sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot).

Ehdotus määrärahan voimassaolon muuttamiseksi

Puolustusministeriö ehdottaa vuoden 2025 talousarvioesityksessään momentin 27.30.20 (Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot) muuttamista kaksivuotisesta kolmevuotiseksi siirtomäärärahaksi. Määrärahojen kaksivuotisuus aiheuttaa haasteita varsinkin isoissa ja laajoissa kilpailutettavissa hankinnoissa, joita ovat mm. ampumatarvike-, vaatteisto- ja ajoneuvohankinnat.

21.10.2024

Erityisasiantuntija Lotta Sjöblom
Vanhempi osastoiesiupseeri Antti Rajahalme

Muutos päätösosaan

Momentin 27.30.20 (Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot) päätösosaan on lisätty sotilastarkkailijahenkilöstöä ja rotaatioissa tilapäisesti avustavaa henkilöstöä koskeva enimmäismäärä, yhteensä enintään 25 henkilötyövuotta (kohta 3). Edellä mainitun henkilöstön palkat ovat poikkeuksellisesti mukana puolustusministeriön momentin menoissa.

Suomen osallistuminen sotilaalliseen kriisinhallintaan ja siinä tapahtuvat muutokset

Sotilaallisen kriisinhallinnan painopiste on tällä hetkellä Lähi-idässä ja Ukrainan tukemisessa. Suomi osallistuu tällä hetkellä kahteentoista sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon yhteensä noin 450 sotilaalla YK:n, EU:n, Naton ja kansainvälisen Isisin vastaisen koalition puitteissa sekä Prosperity Guardian -operaatioon, joka turvaa laivaliikennettä Punaisenmeren alueella. Samalla ylläpitäen valmiutta osallistua uusiin operaatioihin.

Osallistuminen YK:n UNIFIL-operaatioon Libanonissa on vuonna 2024 Suomen suurin joukkokokonaisuus noin 200 sotilaalla. Muita suuria joukkokokonaisuuksia on Irakissa (OIR/NMI, noin 80 sotilasta) sekä Kosovossa (KFOR, 70 sotilasta). Osallistuminen Isisin vastaisen koalition OIR operaation päättyy vuoden 2025 alussa, mutta operaatiosta aiheutuu vielä ainakin logistisia ja materiaalisia kustannuksia. Kriisinhallintaoperaatioihin osallistumiseen on tullut joitakin muutoksia vuoden 2025 talousarvioesitystä täydentävässä esityksessä ja myös ne on huomioitu muistiossa.

Vuodelle 2025 ehdotetaan kaksi uutta Punaisenmeren operaatiota käyttökohdetta, EU-NAVFOR ASPIDES ja Operaatio Prosperity Guardianin. Malin MINUSMA -operaatio on lakautettu ja Malin EU:n koulutusoperaatio lakautetaan vuoden 2024 aikana. Malin EU:n koulutusoperaatiolle ehdotetaan määrärahaa vain rikkoutuneen materiaalin korjaamiseen ja korvaamiseen vuodelle 2025.

Lisäksi vuoden 2025 talousarvioesitystä täydentävässä esityksessä tullaan esittämään osallistumisen jatkamista vuoden 2024 syksyllä Naton käynnistämään Nato Security Assistance and Training for Ukraine (NSATU) toimintaan.

Osallistuminen YK:n UNIFIL-operaatioon Libanonissa on Suomen suurin joukkokokonaisuus noin 200 sotilaalla. Toinen suuri joukkokokonaisuus vuonna 2025 on Kosovossa (KFOR, 70 sotilasta). EUMAM-ukraina koulutusoperaation vahvuus on noin 50 sotilasta, mutta kansallinen valmistelu vahvuuden kasvattamiseksi 60 sotilaaseen on käynnissä.

Kaikessa operaatio-osallistumisissa tavoitteena on kattava reserviläisen osallistuminen sotilaalliseen kriisinhallintaan sekä kokonaisten suorituskykyjen käyttäminen operaatioissa.

Suomen sotilaallisen kriisinhallinnan kustannukset vuoden 2025 talousarvioesityksessä

Vuoden 2025 talousarvioesityksessä ulkoministeriön määräraha on noin 53 milj. euroa ja puolustusministeriön noin 65 milj. euroa, yhteensä 118 000 milj. euroa.

Libanonin kriisinhallintaoperaatio on kustannuksiltaan suurin. Vuonna 2025, menot ovat yhteensä lähes 35 milj. euroa ulkoministeriön ja puolustusministeriön momenteilla. Kosovon kriisinhallintajoukkojen menot ovat yhteensä noin 11 milj. euroa, kuten myös EUMAM-koulutusoperaation.

Muut operaatiokohtaiset menot ovat huomattavasti edellä mainittuja pienempiä.

21.10.2024

Erityisasiantuntija Lotta Sjöblom
Vanhempi osastoesiupseeri Antti Rajahalme

Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot -käyttökohdan kustannukset ovat yhteensä noin 17 milj. euroa. Määrärahalla katetaan sellaisia, esim. sotilastarkkailijatoiminnan koulutus- ja matkamenoja ja muita kansainvälisen kurssitoiminnan ja kriisinhallinnan joukkojen menoja sekä pienhankintoja, joita ei voida suoraan kohdistaa yksittäiselle operaatiolle.

Puolustusministeriön momentin käyttökohdan ”Kriisinhallinnan kehittämisohjelma” määrärahalla hankitaan kriisinhallinnan joukkorekisterin joukkojen kansainvälisessä toiminnassa tarvittavaa erikoisvarustusta, joka ei kuulu joukkojen normaaliin sodan ajan varustukseen sekä operaatioissa nopeasti kuluva muuta materiaalia. Käyttökohdan menot ovat vuonna 2025 runsas 10 milj. euroa.

Pelkästään puolustusministeriön momentille kuuluvat sotilastarkkailijatoiminnan menot ovat vuonna 2025 lähes kolme miljoonaa euroa.

Esitys

Edellä esitetyn perusteella puolustusministeriön ehdotus vuoden 2025 talousarvioesitykseksi on 64 920 000 euroa momentille 27.30.20 (Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot)